

Udviklingen i den internationale og danske økonomi

DEN INTERNATIONALE ØKONOMI

OECD-landenes økonomiske udvikling er for øjeblikket helt domineret af det andet olieprischok inden for en kortere årrække, som har medført olieprisstigninger på mere end 130 pct. siden udgangen af 1978. I sin seneste rapport fra juli i år har OECD beregnet, at prischokket har forøget OECD-landenes olie-regning med, hvad der svarer til 2 pct. af områdets produktion, og fået inflationen til at accelerere voldsomt, hvilket ved udgangen af 1981 kan betyde, at OECD-landenes produktion ligger 5 pct. lavere end den ellers ville have gjort.

I de fleste OECD-lande er inflationen nu kulmineret og så småt på vej ned, og med mindre der kommer yderligere olieprisstigninger forudser OECD-rapporten, at inflationen vil være faldende i det næste års tid. Inflationen vil dog fortsat befinde sig på et historisk set højt niveau.

OECD-skøn for 1980 og 1981.

	1980		1981
	1. halvår	2. halvår	1. halvår
(Ændring beregnet p. a. i forhold til foregående halvår)			
<i>Forbrugerpriser, pct.</i>			
USA	11½	11	9
Japan	8	8½	6¼
Vesttyskland	5¼	4	3½
OECD ialt	12	11	9½
<i>Vækst i BNP, pct.</i>			
USA	÷ ¾	÷ 4	0
Japan	6	3¾	3¾
Vesttyskland	2½	÷ 1¼	1
OECD-Europa	2	÷ ½	½
OECD ialt	1½	÷ ½	½
<i>Betalingsbalances løbende poster, mia. \$</i>			
USA	÷ 7¾	3	8¾
Japan	÷ 20¼	÷ 14	÷ 9½
Vesttyskland	÷ 17½	÷ 14½	÷ 13½
OECD ialt	÷ 95¾	÷ 66¼	÷ 45¾

USA har allerede oplevet et økonomisk tilbageslag, mens udviklingen i flere europæiske lande – deriblandt Danmarks store handelspartnere Vesttyskland, England og Sverige – viser stigende tegn på svaghed.

På topmødet i Venedig i juni for de syv største industrialiserede lande endes man om fortsat at give kampen mod inflationen første prioritet i den økonomiske politik, og først stræbe efter en tilfredsstillende økonomisk vækst på lidt længere sigt.

USA er det vestlige land, hvor konjunkturtilbageslaget hidtil tydeligst har vist sig. Renten har som følge deraf foretaget et styrt dyk og inflationen har toppet. Mens prime rate, d.v.s. udlånsrenten til første klasses låntagere, så sent som i april lå på 20 pct., var den ved udgangen af maj faldet til 14 pct. og ligger nu under 11 pct. Diskontoen er sat ned i to omgange. Første gang den 12. juni fra 12 til 11 pct., anden gang den 28. juli med yderligere 1 pct.point. I 1. kvartal faldt BNP med, hvad der svarer til en årlig ændring på 1 pct., mens tilbagesgangen i 2. kvartal skønnes at blive 8-9 pct. Tilbageslaget bliver større end antaget for bare nogle få måneder siden, men de fleste fagfolk mener dog fortsat, at recessionen bliver mindre end 1974-75, og af relativt kort varighed. Dette underbygges af, at indekset for de ledende økonomiske faktorer i juni overraskende viste en stigning på 2,5 pct. efter uafbrudt fald siden juni i fjor.

Vesttyskland. Mens produktionen i USA således faldt i 1. halvår, steg den økonomiske aktivitet fortsat i Vesttyskland. Såvel OECD som det anerkendte tyske Ifo-institut forudser, at den konjunkturedgang, der vil ramme Vesttyskland fra 3. kvartal, ikke vil medføre faldende produktion, men indskrænke sig til en afmatning i den økonomiske vækst. Baggrunden for, at konjunkturtilbageslaget ikke ventes at blive så hårdt er, at den økonomiske aktivitet så at sige er selvbærende. Konjunkturfremgangen har nemlig været præget af betydelig investeringsaktivitet i den private sektor.

Det er også positivt, at selv om inflationen er steget, ligger den fortsat på et internationalt set meget lavt niveau. I gennemsnit forventes forbrugerpriserne således i år at ligge 5-5,5 pct. højere end i fjor.

Vesttyskerne kæmper imidlertid nu med et betydeligt betalingsbalanceunderskud. Underskuddet på de løbende poster vokser i år til ca. 28 mia. DM, hvilket svarer til 2 pct. af BNP. Underskuddet i fjor var på 10,5 mia. DM. Før da havde Vesttyskland haft et betalingsbalanceoverskud siden midt i 1960'erne.

Sverige. Den økonomiske aktivitet i Sverige ligger på et relativt højt niveau bl. a. på grund af en fortsat meget lempelig finanspolitik. I år ventes BNP at stige med 3 pct. realt, men væksten falder til 1½ pct. i 1981. Det 60 mia. Skr. store underskud på statsfinanserne hindrer en yderligere lettelse af den økonomiske politik. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster kommer i år

op på omkring 20 mia. Skr. mod knapt 11 mia. Skr. i fjor. Inflationen accelerer. I år ventes forbrugerpriserne at stige 12-13 pct. mod godt 7 pct. i fjor. Da overenskomstforhandlingerne sikrede lønforbedringer i størrelsesordenen 11-12 pct., og produktiviteten fortsat kun stiger beskedent, falder inflationen næppe markbart i 1981. Svensk økonomi præges af stadig større mangel på balance, fastslås det af regeringens egne økonomer i Økonomiministeriets sidste Budgetredegørelse. Også OECD er pessimistisk i sin vurdering af svensk økonomi. OECD peger således på, at skatterne er for høje og derved ødelægger arbejdslysten, at statsstøtten til den kriseramte del af industrien sinker den nødvendige strukturrationalisering, og at væksten i den offentlige sektor hæmmer mobiliteten på arbejdsmarkedet.

DEN DANSKE ØKONOMI

Kriseforliget i maj 1980

Betalingsbalancen viste i fjor et rekordstort underskud på 15,6 mia. kr., og vinterens olieprisforhøjelser forværrede yderligere situationen. Det stod hurtigt klart, at regeringens decemberforlig var utilstrækkeligt.

Den 7. april fremlagde statsminister Anker Jørgensen regeringens forslag til »en videre udbygning af et flerårigt økonomisk-politisk handlingsprogram.« Efter næsten en måneds forhandlinger blev der den 5. maj opnået forlig med de Radikale, Centrumdemokraterne og Kristeligt Folkeparti. Forliget var yderst spinkelt, idet forligspartierne kun har et flertal på ét mandat bag sig i Folketinget. Såvel Venstre som de Konservative, der oprindeligt var med i forhandlingerne, trak sig ud igen, fordi begge partier anså regeringens oplæg som utilstrækkeligt til at løse de økonomiske problemer.

Regeringens oprindelige kriseplan blev ikke ændret meget ved forliget. Socialdemokraterne måtte dog opgive såvel en indtægtsregulering af folkepensionens grundbeløb som en indførelse af en statslig ejendomsskat. I stedet for ejendomsskatten gennemførtes en momsforhøjelse fra 20¼ pct. til 22 pct. fra 30. juni i år.

Kriseindgrebet indeholder tre hovedelementer. En finanspolitisk stramning, der på årsbasis forøger statens indtægter med 5 mia. kr., besparelser på de offentlige budgetter på 8 mia. kr., og en videreførelse af regeringens erhvervs- og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, hvilket er ensbetydende med offentlige udgifter på 5,5 mia. kr.

Skattestigningerne på 5 mia. kr. på årsbasis fordeles sig således: Momsforhøjelsen betyder en merindtægt på 3 mia. kr., mens energifgifterne forhøjes med 1 mia. kr. i år, og de personlige skatter med 1 mia. kr. fra 1. januar 1981.

Af de offentlige besparelser på 8 mia. kr. stammer de 2,5 mia. kr. fra SV-regeringens tid. Besparelserne skal fordeles med statslige besparelser på 4,3

mia. kr. og kommunale på 3,6 mia. kr. For de statslige besparelsers vedkommende mangler forligspartierne dog endnu at finde 900 mio. kr.

Besparelserne rammer over en bred front og inkluderer også forhøjelser af visse gebyrer, samt af de private bidrag til arbejdsløshedskasserne. Besparelserne skal fastholde de statslige udgifter i 1981 på samme reale niveau som i år, og bringe væksten i de kommunale udgifter ned fra godt 3 pct. i år til 2 pct. i 1981.

Besparelserne rammer også det sociale område. Indførelsen af et såkaldt socialindkomstbegreb skal således medføre årlige besparelser på 430 mio. kr. Socialindkomsten skal udtrykke en families økonomiske behov i forbindelse med modtagelse af offentlige ydelser, når der tages hensyn til såvel indkomst- som formueforhold. Socialindkomstbegrebet vil fra nytår danne grundlag for beregning af *indkomstaafhængige* offentlige ydelser.

Som socialindkomstbegrebet nu er udformet, er den væsentligste forskel i forhold til den skattepligtige indkomst, at der i socialindkomsten tillægges en andel af den skattepligtige formue. For pensionister gælder dog, at formue bestående af ejerbolig er fritaget. (Dette gælder imidlertid kun for den ejendom, der har den højeste ejendomsværdi, hvis pensionisten ejer flere ejendomme).

Den sidste del af forliget vedrører erhvervs- og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Der er i alt afsat 5,5 mia. kr. for 1981. Denne del af forliget skal afløse den hidtidige beskæftigelsesplan, der med et beløb på 4,5 mia. kr. på årsbasis hidtil har afhjulpet de værste følger af den høje arbejdsløshed. Detaljerne vedrørende denne del af forliget er endnu ikke fastlagt; men planen kommer til at indeholde visse skattelettelser for erhvervslivet, en lempelse af den stramme pris- og avancelovgivning, rentestøtteordninger og flere direkte beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

Selv om forliget indebærer en finanspolitisk stramning, mindskes underskuddet på statsbudgettet ikke til næste år. Driftsunderskuddet som i år ventes at blive omkring 12 mia. kr., stiger i 1981 til 16 mia. kr. Uden maj-forliget ville underskuddet dog stige endnu mere. Forligets betydning for betalingsbalanceunderskuddet ventes på kort sigt kun at betyde en forbedring i størrelsesordenen et par milliarder Dkr., hvilket skal ses i forhold til et forventet underskud i år på omkring 18 mia. kr.

PRODUKTION OG BESKÆFTIGELSE

Industriproduktionen. Aktiviteten i industrien lå fortsat i årets første fire måneder på et højt niveau, idet omsætningen af egne varer var 23 pct. højere end i de tilsvarende måneder i fjor. Fremgangen var specielt markant på eksportmarkedet, hvor omsætningen steg 28 pct. Målt i faste priser voksede omsætningen 9 pct. Maj-tallene er imidlertid dårlige, idet omsætningen kun blev 11 pct. større end i maj sidste år, og mængdemæssigt var der tale om en omsætningstilbagegang på 4 pct.

Dette billede passer med det seneste offentliggjorte konjunkturbarometer fra Danmarks Statistik. Det viser nemlig, at industriens forventninger til 2. kvartal ikke blev indfriet, og at 3. kvartal betragtes med pessimisme, idet der forventes tilbagegang for såvel produktion som beskæftigelse. Dertil kommer, at ordrebeholdningen ved udgangen af juni var mindre end normalt, idet eksportordrebeholdningen dog blev vurderet som normal. Færdig- og råvarelagrene var større end normalt.

Danmarks Statistisk opgørelse af industriens ordre- og omsætningssituation for perioden marts-maj 1980 er vist i nedenstående tabel. Fordelingen på hovedområder viser, at investeringsgodeindustrien fortsat viser den største mængdemæssige fremgang, men at priserne stiger langsommere end gennemsnittet. Dette stemmer udmærket overens med, at netop investeringsgodeindustrien er det mest eksportorienterede hovedområde, idet næsten halvdelen af omsætningen eksporteres.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Hovedområder – årlig ændring i pct. marts-maj 1980 i forhold til marts-maj 1979.

	Omsætning (lb. priser)	Pris	Omsætning (mængde)	Ordre- indgang	Ordre- beholdning
Industri i alt excl. skibsværfter	17	15	2	13	14
heraf:					
Investeringsgodeindustri	18	9	9	9	15
Mellemprodukindustri	24	27	÷ 2	20	12
Forbrugsgodeindustri	11	10	1	10	15

Nedenstående tabel viser ordre- og omsætningssituationen for de enkelte brancher.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Brancher – årlig ændring i procent februar-april 1980 i forhold til februar-april 1979.

	Omsætning (lb. priser)	Pris	Omsætning (mængde)	Ordre- indgang	Ordre- beholdning
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	16	9	7	17	18
Tekstil, beklædning- og læderindustri	16	10	6	17	13
Træ- og møbelindustri	24	10	12	14	6
Papir- og grafisk industri	14	11	1	17	22
Kemisk industri	36	40	1	36	18
Sten-, ler- og glasindustri	23	14	7	11	8
Jern- og metalværker og støberier	32	13	16	24	6
Jern- og metalindustri excl. skibsværfter	23	10	12	18	18
Anden industri	15	24	÷ 8	10	30

Arbejdsløshedssituationen. Arbejdsløsheden har stort set vist en stigende tendens i første halvdel af 1980. Det sæsonkorrigerede arbejdsløshedstal for maj i

år er opgjort til 157.400, hvilket er 21.000 mere end i de december 1979. Det faktiske antal registrerede ledige lå dog i perioden januar-april fortsat lavere end i de tilsvarende måneder i fjor, mens arbejdsløshedstallet for maj 1980 er opgjort til 151.500 mod 149.300 i maj 1979.

Der foreligger nu en revideret ledighedsopgørelse fra Danmarks Statistik for året 1979. Antallet af registrerede arbejdsløse er i alt opgjort til 161.845 svarende til 6,1 pct. af den samlede arbejdsstyrke mod 190.641 eller 7,3 pct. i 1978.

I 1979 var i alt 575.000 berørt af ledighed. For hver tredje af disse var ledigheden dog af beskeden omfang, idet deres arbejdsløshed svarede til én dag hver anden uge eller mindre. 20 pct. eller 114.000 personer var ledige i mere end et halvt år, og heraf var 29.000 ledige i over 90 pct. af tiden. Der var flere mænd end kvinder, der var berørt af ledighed, men da mændenes arbejdsløshedsperioder gennemgående er kortere end kvindernes, var det gennemsnitlige antal fuldtidsledige kvinder 84.711, mens antallet af mænd var 77.134. For knapt 60 pct. af de mænd, der havde en arbejdsløshedsperiode i fjor, var denne gennemsnitlig på en dag eller derunder om ugen, mens kun godt 40 pct. af kvinderne havde så få arbejdsløshedsdage. Kun 5 pct. af mændene var ledige i fire ud af fem dage, mens dette gjaldt 11 pct. af kvinderne.

UDENRIGSHANDEL OG BETALINGSBALANCE

Eksporten er i perioden januar-maj opgjort til 38,9 mia. kr., hvilket er en stigning på ikke mindre end 28 pct. i forhold til samme periode i fjor. Målt i mængder svarer dette til en fremgang på mere end 10 pct. I samme periode er importen steget med 23 pct. til 46,6 mia. kr.; men da importpriserne er steget næsten 30 pct., har der reelt været tale om et fald i importen målt i mængder.

Denne fortsatte forringelse af bytteforholdet har medført, at den gunstige udvikling i de eksporterede og importerede varemængder ikke har forbedret handelsunderskuddet. For årets første fem måneder er merimporten opgjort til 7,8 mia. kr. Danmarks Statistiks opgørelsesmetode af udenrigshandelen er imidlertid blevet ændret fra og med maj måned, hvilket har medført, at der for denne måned er opstået et teknisk betinget handelsoverskud. Opgjort efter den gamle metode ville underskuddet være på omkring 1700 mio. kr., og merimporten for januar-maj ville dermed have passeret 10 mia. kr.

Den samlede indførsel og udførsel i 1979 og 1980 (værdi i mio. kr.)

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Januar	6.974	9.941	5.360	7.672	1.614	2.269
Februar	6.682	9.931	5.319	7.962	1.363	1.968
Marts	8.356	10.288	7.091	8.228	1.259	2.060
April	7.475	9.583	6.374	7.587	1.101	1.996
Maj	8.405	6.867	6.216	7.407	2.189	÷ 540 ¹⁾
Januar-maj	37.892	46.610	30.366	38.856	7.526	7.753
Juni	7.667		6.476		1.191	
Juli	7.706		5.303		2.403	
August	8.465		6.336		2.129	
September	7.956		6.926		1.030	
Oktober	9.581		7.828		1.753	
November	9.216		7.558		1.658	
December	8.672		6.473		2.399	
Aret i alt	97.155	77.266			19.889	

1) Opgjort efter de gamle regler ville handelsunderskuddet skønsmæssigt udgøre 1700 mio. kr.

Danmarks Statistiks foreløbige opgørelse af betalingsbalancen for 1. kvartal 1980 viser et underskud på de løbende poster på 6,6 mia. kr., hvilket er næsten en fordobling i forhold til 1. kvartal i fjor.

Det fremgår af følgende tabel, hvordan de enkelte poster på betalingsbalancen har bidraget til underskuddet.

Betalingsbalancens løbende poster

Mia. kr.	1. kv. 1979	1. kv. 1980	Stigning
<i>Nettoudgifter</i>			
1. Import (fob)	÷ 21,4	29,4	8,0
2. Eksport (fob)	÷ 17,8	÷ 23,7	÷ 5,9
3. Underskud på varebalance (1+2)	3,6	5,7	2,1
4. Søtransport	÷ 0,6	÷ 0,8	÷ 0,2
5. Rejser	0,3	0,7	0,4
6. Andre tjenester m. m.	÷ 1,3	÷ 1,5	÷ 0,2
7. Underskud på vare- og tjenestebalance (3+4+5+6)	2,0	4,1	2,1
8. Renter, udbytter o. lign.	1,8	2,6	0,8
9. De europæiske Fællesskaber	÷ 0,8	÷ 0,5	0,3
10. Ensidede overførsler	0,5	0,6	0,1
11. Underskud på løbende balance (7+8+9+10)	3,5	6,6	3,1

Som følge af afrunding kan summen af de enkelte tal i tabellen afvige fra totalerne.

Ifølge Nationalbankens Kvartalsoversigt er betalingsbalanceunderskuddet i 1. kvartal især finansieret ved at trække på valutareserverne, som er faldet med 6

mia. kr. Det offentliges kapitalimport har netto været 1,6 mia. kr., mens der for den private sektors vedkommende har været en nettokapitaleksport på 0,6 mia. kr. Den private nettokapitalimport var stort set gået helt i stå i årets første måneder, hvorimod der i marts og april var en vis privat kapitalimport, som dog langt fra dækkede det løbende underskud.

Der er flere årsager til den faldende private låntagning i udlandet. Nationalbanken nævner således, at den kraftige rentestigning i udlandet har gjort det mindre fordelagtigt at optage udlandslån, ligesom de to devalueringer i 1979 med få måneders mellemrum har svækket tilliden til kronekurs-politikken og dermed lysten til at låne i udlandet. Endelig var der i 1. kvartal et tilbagesalg fra udlandet af danske kroneobligationer på 1 mia. kr.

FORBRUG OG INVESTERING

Forbrug. I forbindelse med fremlæggelsen af regeringens helhedsløsning i april skønnede Budgetdepartementet, at det private forbrug i år falder med 3,7 pct. Så stor en tilbagegang har vi ikke oplevet i et enkelt år i efterkrigstiden. Imidlertid tyder de detailomsætningsstal der hidtil er fremkommet ikke på, at forbrugstilbagegangen bliver helt så stor, selv om der ventes en betydelig afmatning i sidste halvår.

Detailomsætningsindekset korrigeret for sæsonsvingninger og inflation viser således for perioden marts-maj 1980 en stigning på 1 pct. i forhold til den foregående tre-måneders periode. Det er gået hårdest ud over handelen med beklædning m. v., der faldt med 5 pct., mens salget af varige forbrugsgoder er faldet med 3 pct. Derimod har der været en fremgang på 3 pct. i salget af nærings- og nydelsesmidler.

Bilbranchen har imidlertid allerede tydeligt følt tilbagegangen. I april og maj blev der nyregistreret henholdsvis 36 og 51 pct. færre personbiler end i de samme måneder i fjor. Det betyder, at der i årets første fem måneder kun blev nyregistreret 41.360 personbiler eller 39 pct. færre end i samme periode i 1979.

Erhvervsinvesteringer. Lige så vel som det private forbrug falder, vil investeringsaktiviteten mindskes. Budgetdepartementet skønner, at de faste erhvervsinvesteringer i år vil vise et reelt fald på 7,6 pct., hvilket stort set underbygges af de statistiske oplysninger, der indtil nu er fremkommet på området.

Således er antallet af nyregistrerede vare- og lastbiler i april og maj henholdsvis 15 og 29 pct. lavere end i de samme måneder i fjor, og for årets første fem måneder er der i alt nyregistreret 9.437 vare- og lastbiler svarende til et fald på 6,7 pct.

Også det påbegyndte erhvervsbyggeri viser betydelig tilbagegang. I 1. kvartal 1980 blev der således påbegyndt 728.600 m² erhvervsbyggeri, hvilket er 11,9

pct. mindre end i 1. kvartal i fjor. Tilbagegangen har været størst for fabrikker og værksteder, hvor der kun påbegyndtes 201.900 m² svarende til et fald på 21,7 pct. Påbegyndelserne af landbrugsbygninger faldt 16,4 pct., mens påbegyndelserne af kontorer og butikker steg 17,8 pct.

Importen af maskiner og andet kapitaludstyr viser ligeledes fremgang. I 1. kvartal i år var importen 10 pct. større målt i mængder end i 1. kvartal i fjor.

Boligbyggeriet. Boligbyggeriet er en af de første sektorer, der for alvor har mærket følgerne af den reallønsnedgang, som de fleste indkomstmodtagere oplever i år. Budgetdepartementet har skønnet, at boliginvesteringerne i år falder med 8,8 pct. målt i faste priser, og som boligbyggeriet har udviklet sig i den forløbne del af året, kan dette skøn let vise sig at være for optimistisk.

I marts-maj måned var der under halvt så mange påbegyndelser af enfamilieboliger som i de tilsvarende måneder i fjor. For årets første fem måneder blev antallet af påbegyndelser hermed på 7.660 svarende til et fald på 38 pct. Ved udgangen af maj lå det igangværende boligbyggeri 21 pct. lavere end for et år siden. Situationen er så alvorlig, at der tales om en egentlig krise i byggesektoren.

Også ejendomshandelen er hårdt ramt. Salget af enfamiliehuse faldt i 1. kvartal 1980 med 11 pct. i forhold til 1. kvartal i fjor. Samtidig har prisudviklingen fra 4. kvartal 1979 til 1. kvartal i år har været stagnerende for enfamiliehuse i hovedstadsområdet, mens priserne i det øvrige land har vist et mindre fald.

PRIS- OG LØNUDVIKLINGEN

Priser og lønninger – pct. ændring i forhold til samme måned året før.

	Råvare- prisindeks		Engros- prisindeks		Forbruger prisindeks		Industri- arbejdernes timelønsindeks	
	1979	1980 ¹⁾	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Januar	÷ 2,7	62,8	3,7	17,4	6,7	12,8	10,1	13,3
Februar	2,1	67,4	4,1	18,1	6,9	13,3	9,9	13,3
Marts	5,8	72,6	5,0	20,0	7,0	13,9	9,1	12,6
April	9,6	67,0	5,5	19,9	7,0	14,3	10,6	12,6
Maj	13,4	63,1	6,8	18,3	7,8	14,1	9,9	
Juni	21,7	54,6	8,6	16,6	8,6	13,3	10,7	
Juli	31,1		9,5		10,8		10,1	
August	34,8		10,0		12,3		10,0	
September	38,5		11,8		12,8		13,2	
Oktober	40,6		13,1		11,3		13,2	
November	45,4		13,5		11,7		13,6	
December	54,6		15,3		11,8		13,5	

1) 1979-vægte.

Oliepristigningerne bærer hovedparten af skylden for, at inflationen i fjor accelererede kraftigt. I flere vestlige lande nåede prisstigningstakten hidtil usete højder, og den økonomiske politik blev i vid udstrækning koncentreret om at dæmpe inflationen. Her midt i 1980 er inflationen tilsyneladende på vej ned såvel i udlandet som herhjemme, og i den resterende del af året ventes inflationen at aftage.

Råvarepriserne var i juni 54,6 pct. højere end i juni i fjor. Brændselsprodukterne tegner sig for hovedparten af stigningen. I maj var brændselspriserne således steget 86,1 pct., mens råstoffer til landbruget og de øvrige erhverv kun steg henholdsvis 13,1 pct. og 19,0 pct.

Engrospriserne lå i juni 16,6 pct. højere end i juni 1979. Priserne på de importerede varer viste en stigning på 25,3 pct., mens de danskproducerede varer steg 13,2 pct. Prisstigningstakten var forbrugsvarer var 9,1 pct., og for maskiner m. v. 10,0 pct.

Forbrugerindekset var i juni 1980 13,3 pct. højere end i samme måned i fjor. Sammenlignet med marts er prisstigningstakten afdæmpet for hovedgrupperne brændsel og transport, mens priserne på fødevarer er accelereret. I juni lå fødevarepriserne således 10,2 pct. højere end i juni 1979, mens stigningen i marts vart 9,3 pct.

Reguleringspristallet for april er opgjort til 101,7 med januar 1980 = 100. Månedsprisindeksene for maj og juni ligger på henholdsvis 104,0 og 104,3, hvilket betyder, at reguleringspristallet for juli når op over 103 og derved udløser en dyrtidsportion à 60 øre.

Månedsprisindekset som nu opgøres excl. prisstigninger på brændsel er fra januar til maj steget med 3,7 pct., mens nettoprisindekset (det gamle månedsprisindeks, som opgøres incl. brændselspriser) i samme periode steg 5,0 pct.

Lønudviklingen. Industriarbejdernes timelønsindeks var i april i år 12,6 pct. højere end i april 1979. I samme periode steg månedslønindekset for industriens funktionærer med 11,0 pct.

Ifølge arbejdsgiverforeningens lønstatistik fortsatte lønglidningen i 4. kvartal 1979 til trods for det midlertidige toltale lønstop i november–december måned. Den gennemsnitlige timefortjeneste for faglærte arbejdere steg fra 4. kvartal 1978 til 4. kvartal 1979 med 5,41 kr. mod 5,05 kr. i 3. kvartal. Heraf anslås lønglidningen til at udgøre 3,60 kr. mod 3,40 kr. i 3. kvartal. Lønglidningen for ikke faglærte mænd og kvinder steg ligeledes.

PENGE- OG KAPITALMARKEDET

Det markante rentefald har herhjemme kun ført til et mindre rentefald. Fra midten af april til udgangen af juli måned er obligationsrenten faldet med omkring 2 pct. points for såvel stats- som realkreditobligationer. Ved udgangen af juli måned gav de højest forrentede statsobligationer herefter en effektiv rente på 20-20½ pct., mens renten på de 20-årige 10 pct. realkreditobligationer var 19,3 pct.¹

For at stimulere byggeriet er reglerne for optagelse af realkreditlån blevet lempet. Lånegrænsen for nybyggeri er sat op fra 74 til 80 pct. af nybyggeriets værdi, finansieringstillægget er hævet og låneudmålingen sker nu ikke længere med udgangspunkt i 10 pct. obligationer, men i stedet i 12 pct. obligationer.

Selv om dette vil tendere mod at øge nettotilgangen af realkreditobligationer, vil den ringe byggeaktivitet hurtigt lægge loft over stigningen. Faktisk er nettotilgangen af realkreditobligationer i første halvår kun steget med 6,3 pct. til 17,7 mia. kr., hvilket har medført, at der i finansskredse har været talt om, at der kunne blive mangel på lange obligationer, som især købes af forsikringsselskaberne.

Anne-Katrine Pilegaard.
5.8.1980.

1) Bemærk at den effektive rente for obligationer siden 2. juni beregnes efter internationale normer. Inden ændringen blev den effektive rente beregnet som to gange den halvårslige effektive rente, mens der nu også tages hensyn til renters rente. En effektiv rentesats på f. eks. 20 pct. efter den gamle ordning opgøres derfor nu til 21 pct.